

וְאִם אַמּוֹת הַעוֹלָם דּוֹחֵקִים אֶת
 יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדָּאִי, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא חָס עַל ד' מִן חֶסֶד, שְׁהִיא
 דְל"ת בְּגִלוּת, וּמִתְקִים בּוֹ הַכְּתוּב
 בְּטָרִם תַּחֲלִיל יְלָדָה, וְשִׁבְעִים תְּבוּת
 שֶׁל הַמְזֻמּוֹר יַעֲנֵךְ יְהו"ה בְּיוֹם
 צָרָה, הֵם כְּנֻגַד שְׁבַעִים שָׁרִים,
 שֶׁהֵם הַצִּירִים וְהַחֲכָלִים שֶׁל
 הַשְּׂכִינָה הַעֲלִיּוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה,
 שְׁאוּתִיּוֹת ב' נִקְרָאִים בּוֹ פְּלִטְרִין
 גְּדוּלִים, זֶהוּ שְׁכִתּוּב גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי
 יְהו"ה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא
 בּוֹ גְּדוּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גְּדוּל
 אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח, וּבּוֹ עוֹלִים
 יִשְׂרָאֵל לַגְּדֻלָּה.

וּבְשִׁכְנֵיהָ נֶאֱמַר הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי.
 בְּאוֹתוֹ זְמַן הַתְּקִים בֵּה הַכְּתוּב
 גְּדִלוֹ לַיהו"ה אֲתִי, וּבֵה (ובא) נֶאֱמַר
 בַּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ זְמַן פִּי
 גְּדוּל אֶתָּה וְגוֹמֵר, וּבּוֹ עוֹשָׂה
 גְּדוּלוֹת עַד אֵין חֶקֶר, וְזֶהוּ חֶסֶד,
 בּוֹ וַיְכַלּוּ, ה' בְּשִׁשִּׁי (ובו וַיְכַלּוּ בַּהֲשִׁשִּׁי),
 מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ ה' שֶׁל אֲבִרְהָם הוֹלֵךְ
 אֶלֶיהָ ו', מִיַּד יַתְעוֹרֵר י"ה לַקְרָב.
 זֶהוּ שְׁכִתּוּב פִּי יָד עַל כֶּסֶף י"ה,
 וְשִׁשִּׁי הוּא הָאֵלֶּף הַשְּׁשִׁי, שְׁבִיעִי
 יְסוֹד, בּוֹ נִכְלָלוּ וְהַתִּיחַדוֹ שֶׁשׁ
 סְפִירוֹת. זֶהוּ שְׁכִתּוּב וַיְכַלּוּ
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְהַשְּׂכִינָה שֶׁהֵם ו"ה, יוֹם
 הַשְּׁשִׁי, מִשּׁוּם שֶׁעֲלִיו נֶאֱמַר פִּי כֹל
 בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ שְׁאוּחַז
 בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ כ"ל, וְעֲלִיו
 נֶאֱמַר וְכֹל צָבָא, מֵה זֶה צָבָא?
 שְׁנֵי עֲמוּדֵי אֲמֵת.

וּבּוֹ נִקְרָאוּ שְׁלֹשַׁת הָאֲבוֹת
 שְׁבִיעִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְכַל
 אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבּוּת
 בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת
 יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ מִצַּד

וְאִי אוֹמְרִין (דף טו ע"ב) דְּעֲלָמָא דְּחֻקִּין לְהוּ
 לְיִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִדָּאִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 חָס עַל ד' מִן חֶסֶד דָּאִיהִי דְל"ת בְּגִלוּתָא,
 וְאִתְקִיִּים קָרָא בֵּיה (ישעיה סו ז) בְּטָרִם תַּחֲלִיל
 יְלָדָה, וְשִׁבְעִין תִּיבִין דְּמִזְמוֹר יַעֲנֵךְ יְהו"ה בְּיוֹם
 צָרָה (תהלים כ ב) אֵינוֹן לַקָּבֵל שְׁבַעִים שָׁרִים,
 דְּאֵינוֹן צִירִים וְחֲכָלִים דְּשִׁכְנֵיהָ עֲלָאָה
 וְתַתָּאָה, דְּאֵתוּוֹן ב' בֵּיה אֶתְקִרִיאַן פְּלִטְרִין
 גְּדוּלִים, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קיא ב) גְּדוּלִים
 מַעֲשֵׂי יְהו"ה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיה אֶתְקִרִי
 גְּדוּל, כְּמָה דְּאֵתְ אֶמֶר (שם קמז ה) גְּדוּל אֲדוֹנֵינוּ
 וְרַב כַּח, וּבֵיה סְלֻקִין יִשְׂרָאֵל לַגְּדוּלָּה.

וּשְׁכִינְתָּא בֵּה אֶתְמַר (שמות לג כא) הִנֵּה מְקוֹם
 אֲתִי, בֵּההוּא זְמַנָּא אֶתְקִיִּים בֵּה
 קָרָא (תהלים לד ד) גְּדִלוֹ לַיהו"ה אֲתִי, וּבֵה (נ"א
 וּבֵיה) אֶתְמַר בַּקְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּההוּא זְמַנָּא
 פִּי גְּדוּל אֶתָּה וְגוֹמֵר (שם פו ט) וּבֵיה עוֹשָׂה
 גְּדוּלוֹת עַד אֵין חֶקֶר (איוב ט"ו) וְדָא אִיהוּ חֶסֶד,
 בֵּיה וַיְכַלּוּ, ה' בְּשִׁשִּׁי (נ"א וּבֵיה וַיְכַלּוּ בַּהֲשִׁשִּׁי), בְּגִין
 דְּבֵיה ה' דְּאֲבִרְהָם אָזִיל ו' לַגְּבֵה, מִיַּד יַתְעַר
 י"ה לַקְרָבָא, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (שמות יז טז) פִּי יָד
 עַל כֶּסֶף י"ה, וְשִׁשִּׁי אִיהוּ אֶלֶף שְׁתִּיתָאָה, שְׁבִיעִי
 יְסוֹד, בֵּיה אֶתְפְּלִילוּ וְאֶתִּיחַדוֹ שִׁית סְפִירָן,
 הִדָּא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ב א) וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵיהָ, וְאֵינוֹן ו"ה,
 יוֹם הַשְּׁשִׁי בְּגִין דְּעֲלִיהָ אֶתְמַר (ד"ה
 א כט יא) פִּי כֹל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתַרְגּוּמוֹ דְּאֶחִיד
 בְּשָׁמַיָא וּבָאָרְעָא, וְדָא אִיהוּ כ"ל, וְעֲלִיהָ
 אֶתְמַר (בראשית ב א) וְכֹל צָבָא, מֵאִי צָבָא תְרִי
 סְמִכֵי קְשׁוּט.

וּבֵיה אֶתְקִרִיאוּ תְּלַת אַבְהָן שְׁבִיעִיּוֹת, כְּמָה
 דְּאֵתְ אֶמֶר (שם) וַיְכַל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבּוּת
 בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אוֹתוֹ מִסְּטָרָא דְּבִרְכָה, וַיְבָרֶךְ

אֹתוֹ מִסְטָרָא דְקְדוּשָׁה, וַיִּשְׁבּוֹת בּוֹ מִסְטָרָא
 דְיַחֲוֵד, וְדָא אִיהוּ וַיְכַלּוּ, דְאַתְּכַלִּילוּ בֵּיהּ תְּלַת
 אַבְהֵן, דְּאִינוּן בְּרָזָא דְשָׁמָא דְע"ב, כְּגוּוֹנָא דְא
 חֶסֶד אַתְּקָרִי גְדוּל, בְּגִין דְאִיהוּ כְּלָלָא דְע"ב
 תִּיבִין, כְּגוּוֹנָא דְע"ב תִּיבִין, גְּבוּרָה כְּלָלָא
 דְרִי"ו אַתְּוּן דְאִית בְּשָׁמָא דְע"ב, עֲמוּדָא
 דְאַמְצִיעִיתָא דְאִיהוּ ו' כְּלִיל כְּלָא, וְדָא אִיהוּ
 רְזָא (שמות לד ו) וַיַּעֲבֹד יְהו"ה עַל פְּנָיו, ע"ב רִי"ו
 יְהו"ה, עַל פְּנָיו מֵאֵי פְּנָיו, אֲנַפּוּי דָא וְא"ו
 י"ג מְכִילָן דְרַחֲמֵי, דְאַתְמַר בְּהוּן (ישעיהו נד
 ו) וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֶקְבְּצֶךָ, גְּדוּלִים וְדָאֵי
 מִסְטָרָא דְחֶסֶד, דְאִיהוּ הָא"ל הַגְּדוּל.

וּבְרָא אַתְּכַלִּיל בְּשַׁבְעִיעִית דְאִיהִי מְלָכוֹת,
 ה'שְׁבִיעִי ה' וְדָאֵי כְּכֹל שְׁבִיעִיּוֹת
 כְּלִילָא, וְאִיהִי ה' דְיוֹם הַשְּׁשִׁי, יוֹם דָא צְדִיק,
 עֲלִיהִי אַתְמַר (זכריה יד ט) וְהָיָה יְהו"ה לְמִלְחָה עַל
 כָּל הָאָרֶץ וְגוֹמֵר, אִיהוּ יוֹם הַשְּׁשִׁי, וְיוֹם
 הַשְּׁבִיעִי יוֹם דְכֻלְּהוּ יוֹמִין, וְעֲלִיהִי אַתְמַר (רות
 ג יג) שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר, וְדָא הוּא בְקֶר דְאַבְרָהָם,
 דְכְתִיב (בראשית יט כז) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר,
 וַיִּשְׁכַּם לְפִוְרְקָנָא, וּבֵיהּ הַבֶּקֶר אֹר, דְאַתְמַר
 בֵּיהּ (משלי ו כג) וְתוֹרָה אֹר, וְהֵאֵי אִיהוּ אֹר
 דְאַתְמַר בֵּיהּ (שמות י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה
 אֹר, וְאִיהוּ פְּסַח דְרוּעָא יְמִינָא, וּבֵיהּ עֲתִידִין
 לִיגְאָל.

דְבַר אַחַר שְׁיַמְנֵי כְחוֹתֶם עַל לְבָבְךָ (שיר ח ו), הֵאֵי
 קָרָא עַל שְׁכִינְתָא אַתְמַר דְאִיהִי בְּגִלוֹתָא,
 חוֹתֶם לֹא פְתִיב, אֶלָּא כְחוֹתֶם, כְּהוּא חוֹתֶם
 דְּגוּשְׁפִּנְקָא דְאִיהִי חוֹתֶם אַמְת, וּבֵיהּ (ג"א
 ודא) חְתַמְנוּ לְחַיִּים, וּמֵאֵי נִיהוּ הֵאֵי חוֹתֶם דְּכֵה
 חַיִּים, אֶלָּא דָא עֵץ הַחַיִּים, דְּבֵיהּ בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי
 נְפִיקִין, עֵץ וְדָאֵי הוּא דְאַתְמַר בֵּיהּ עֵץ הַחַיִּים
 מִהֶלֶךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה, וְהֵאֵי עֵץ אִיהוּ ו', מִהֶלֶךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנִין דָא

שֶׁל בְּרָכָה, וַיִּקְדַּשׁ אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל
 קְדוּשָׁה, וַיִּשְׁבּוֹת בּוֹ מִצַּד שֶׁל
 הַיַּחֲוֵד, וְזָהוּ וַיְכַלּוּ, שְׁנִכְלָלוּ בּוֹ
 שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם בְּסוּד הַשֵּׁם
 שֶׁל ע"ב, כְּמוֹ כֵן חֶסֶד נִקְרָא גְדוּל,
 מְשוּם שֶׁהוּא הַכְּלָל שֶׁל ע"ב
 תְּבוּת, גְּבוּרָה הַכְּלָל שֶׁל רִי"ו
 אוֹתִיּוֹת שִׁישׁ בְּשֵׁם שֶׁל ע"ב,
 הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא ו' כּוֹלֵל
 הַכֹּל, וְזָהוּ סוּד וַיַּעֲבֹד יְהו"ה עַל
 פְּנָיו, ע"ב רִי"ו יְהו"ה, עַל פְּנָיו,
 מֵה זֶה פְּנָיו? פְּנָיו זֶה וְא"ו, י"ג
 מִדּוֹת הַרַחֲמִים, שְׁנֵאמַר בְּהֵם
 וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֶקְבְּצֶךָ,
 גְּדוּלִים וְדָאֵי מִצַּד שֶׁל הַחֶסֶד,
 שֶׁהוּא הָא"ל הַגְּדוּל.

וְהַכֹּהֵן נִכְלָל בְּשַׁבְעִיעִית שֶׁהִיא
 מְלָכוֹת, ה'שְׁבִיעִי ה' וְדָאֵי, כְּכֹל
 הַשְּׁבִיעִיּוֹת כְּלוּלָה, וְהִיא ה' שֶׁל
 יוֹם הַשְּׁשִׁי, יוֹם זֶה צְדִיק, עֲלָיו
 נֵאמַר וְהָיָה יְהו"ה לְמִלְחָה עַל כָּל
 הָאָרֶץ וְגוֹמֵר, הוּא יוֹם הַשְּׁשִׁי,
 וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי הַיּוֹם שֶׁל כָּל הַיָּמִים,
 וְעֲלָיו נֵאמַר שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר, וְזָהוּ
 בְקֶר שֶׁל אַבְרָהָם, שְׁכַתוּב וַיִּשְׁכַּם
 אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר, וַיִּשְׁכַּם לְגֵאָלָה,
 וּבּוֹ הַבֶּקֶר אֹר, שְׁנֵאמַר בּוֹ וְתוֹרָה
 אֹר, וְזָהוּ הָאֹר שְׁנֵאמַר בּוֹ וּלְכָל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר, וְהוּא פְּסַח
 זְרוּעַ יְמִין, וּבּוֹ עֲתִידִים לְהֵאָל.

דְבַר אַחַר, שְׁיַמְנֵי כְחוֹתֶם עַל
 לְבָבְךָ, הַפְּסוּק הַזֶּה נֵאמַר עַל
 הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא בְּגִלוֹת. לֹא כְתוּב
 חוֹתֶם, אֶלָּא כְחוֹתֶם, בְּאוֹתוֹ חוֹתֶם
 שֶׁל הַגּוֹשְׁפִּנְקָה, שֶׁהִיא חוֹתֶם
 אַמְת, וּבֵיהּ (תהי) חְתַמְנוּ לְחַיִּים,
 וּמִיָּהוּ הַחוֹתֶם הַזֶּה שָׁבוּ יֵשׁ
 חַיִּים? אֶלָּא זָהוּ עֵץ הַחַיִּים שָׁבוּ
 בְּנֵים חַיִּים וּמְזוּנוֹת יוֹצְאִים, עֵץ
 וְדָאֵי, אוֹתוֹ שְׁנֵאמַר בּוֹ עֵץ הַחַיִּים
 מִהֶלֶךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת שָׁנָה, וְהֵעֵץ
 הַזֶּה הִיא ו', מִהֶלֶךְ חֲמֵשׁ מְאוֹת